

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

21 oktober 2016

Greco RC4(2016)9

VIERDE EVALUATIECYCLUS

Preventie van corruptie ten aanzien van
parlementsleden, rechters en procureurs

CONFORMITEITSVERSLAG

BELGIE

Aangenomen door de GRECO in zijn 73ste Plenaire vergadering
(Straatsburg, 17-21 oktober 2016)

V
I
E
R
D
E

E
V
A
L
U
A
T
I
E
C
Y
C
L
U
S

INLEIDING

- Het conformiteitsrapport evalueert de maatregelen genomen door de Belgische overheid met het oog op de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen uit het verslag van de Vierde Evaluatiecyclus over België, dat werd aangenomen door de GRECO in zijn 63ste Plenaire vergadering (28 maart 2014) en openbaar gemaakt op 28 augustus 2014, na instemming vanwege België ([Greco Eval IV Rep \(2013\) 8F](#)). De Vierde Evaluatiecyclus van de GRECO focust op de preventie van corruptie van parlementsleden, rechters en procureurs.
- Conform het Huishoudelijk reglement van de GRECO heeft België een situatieverslag ingediend, met informatie over de maatregelen die genomen zijn voor de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen. Dat verslag was in bezit op 4 mei 2016 en fungeerde, samen met de naderhand verstrekte informatie, als basis voor het conformiteitsrapport.
- De GRECO heeft respectievelijk Frankrijk (met betrekking tot de parlementaire vergaderingen) en Monaco (met betrekking tot de gerechtelijke instellingen) belast met de aanstelling van verslaggevers voor de conformiteitsprocedure. De verslaggevers in kwestie zijn mevr. Agnes MAITREPIERRE, opdrachthouder bij de Directie Juridische Zaken, Ministerie van Buitenlandse Zaken, voor Frankrijk, en de h. Eric SENNA, adviseur bij het Hof van Beroep, voor Monaco. Zij werden bij de opmaak van het conformiteitsrapport bijgestaan door het secretariaat van de GRECO.
- Het conformiteitsrapport evalueert de tenuitvoerlegging van elke aanbeveling uit het evaluatieverslag en geeft een algemene beoordeling van de mate waarin de lidstaat conform is met die aanbevelingen. De tenuitvoerlegging van de eventuele hangende aanbevelingen (dat wil zeggen de aanbevelingen die gedeeltelijk of nog niet ten uitvoer gelegd zijn) zal worden geëvalueerd op basis van een ander situatieverslag dat de overheid binnen een tijdsbestek van 18 maanden na de aanneming van dit conformiteitsrapport moet voorleggen.

II. Analyse

- De GRECO heeft in zijn evaluatieverslag 15 aanbevelingen gericht tot België. De conformiteit met die aanbevelingen wordt hierna onderzocht.

Preventie van corruptie van parlementsleden

Aanbevelingen i, ii en iii

- *De GRECO heeft de volgende aanbevelingen geformuleerd:*
 - *de invoering waarborgen van een coherente en doeltreffende regelgeving voor de parlementsleden i) inzake geschenken, giften en andere gratificaties die inzonderheid zou voorzien in de openbaarheid van die welke aanvaard worden en in de identiteit van de schenkers, en ii) die de aangelegenheid inzake buitenlandse schenkers regelt (aanbeveling i);*
 - *dat er voor de parlementsleden regels worden ingevoerd inzake het beheer van de relaties met lobbyisten en andere derden die de parlementaire procedure trachten te beïnvloeden (aanbeveling ii);*
 - *dat de passende maatregelen worden genomen i) opdat de parlementaire onschendbaarheid in de praktijk enkel wordt aangevoerd voor feiten die duidelijk verband houden met de parlementaire activiteit en ii) opdat de*

criteria voor de opheffing van de onschendbaarheid geen hindernis zouden zijn voor de vervolging van de feiten inzake corruptie van de parlementsleden (aanbeveling vii).

- De Belgische overheid legt uit dat, aangezien aanbeveling i betreffende geschenken en giften uitdrukkelijk de bevoegdheid is van de werkgroep "politieke partijen", die reeds belast is met de follow-up van de Derde Evaluatiecyclus, de Kamer van volksvertegenwoordigers beslist heeft om de bevoegdheden van die werkgroep uit te breiden tot de follow-up van alle aanbevelingen van de GRECO met betrekking tot de strijd tegen de corruptie van parlementsleden. De bevoegde vaste commissies zullen een analyse moeten maken van de wetsvoorstellen die zijn opgesteld naar aanleiding van de werkzaamheden van de werkgroep. De Senaat en de parlementen van de gefedereerde entiteiten zullen deelnemen aan de werkzaamheden van de werkgroep.
- De GRECO neemt kennis van de verstrekte informatie en besluit dat de aanbevelingen i, ii et vii niet ten uitvoer zijn gelegd.

Aanbeveling iii.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat i) het stelsel van de aangiften duidelijk de inkomsten, de verschillende vermogensbestanddelen en een schatting van hun waarde omvat – ongeacht de vorm ervan (met inbegrip van die welke rechtstreeks of onrechtstreeks, in België of in het buitenland in het bezit zijn) – alsook de passieve bestanddelen, met een bijwerking van de informatie in de loop van het mandaat; ii) wordt onderzocht of het wenselijk is dat het mechanisme wordt uitgebreid zodat het informatie bevat over de echtgeno(o)t(e) en de familieleden ten laste (met dien verstande dat die informatie niet noodzakelijk openbaar wordt gemaakt).*
- Wat het eerste gedeelte van de aanbeveling betreft, verwijst de Belgische overheid naar de bijzondere wet van 26 juni 2004 tot uitvoering en aanvulling van de bijzondere wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen. Overeenkomstig die wetgeving moeten tal van openbare mandatarissen, hoge ambtenaren, leidinggevenden van ministeriële kabinetten, enz. periodiek en tegelijkertijd met de lijst van hun mandaten een vermogensaangifte indienen bij het Rekenhof. Het is geen jaarlijkse verplichting, de indiening is verbonden aan de voorwaarde dat bepaalde gebeurtenissen zich voorgedaan hebben in de loop van het beschouwde jaar:
 - de desbetreffende personen die reeds vóór 1 januari 2015 een of meer mandaten of functies vervulden en wier toestand onveranderd is gebleven in de loop van 2015 hoeven geen vermogensaangifte in te dienen in 2016;
 - desbetreffende personen wier toestand gewijzigd is in de loop van 2015 (aanvang, beëindiging of hernieuwing van een of meer mandaten) moeten tussen 1 januari en 31 maart 2016 een enkele vermogensaangifte indienen, ook al is hun toestand in 2015 diverse keren gewijzigd;
 - die vermogensaangifte moet een omschrijving geven van de staat van het roerend en onroerend vermogen van de desbetreffende persoon op 31 december 2015;
 - die regels hebben tot gevolg dat enige vermogensaangifte die in 2015 zou zijn overgezonden vanwege een wijziging in toestand die in de loop van 2015 is opgetreden, ongeldig is. Een nieuwe vermogensaangifte moet dus worden ingediend tussen 1 januari en 31 maart 2016.

- De Belgische overheid preciseert ook dat voor de afgifte of voor de indiening van een nieuwe vermogensaangifte nooit de gebeurtenissen die een impact hebben op de samenstelling en de waarde van het vermogen gelden als voorwaarde, maar enkel een gebeurtenis die een impact heeft op de mandaten. Tot slot preciseert de Belgische overheid dat het middels de mandatenlijst die wordt ingediend bij het Rekenhof mogelijk moet zijn om de reikwijdte van de macht die iemand uitoefent na te gaan en om het eventuele bestaan van belangenvermenging aan het licht te brengen.
- Wat het tweede gedeelte van de aanbeveling betreft, legt de Belgische overheid uit dat de kwestie zal worden onderzocht door de voornoemde werkgroep "politieke partijen".
- De GRECO tekent op dat de verstrekte informatie geen gewag maakt van enige maatregel die genomen is in respons op het eerste deel van de aanbeveling. Er is tot dusver geen rekening gehouden met de noodzakelijke verbeterpistes die in kaart zijn gebracht in het evaluatieverslag (paragraaf 45), zoals de meer systematische registratie van de vermogensbestanddelen, de waarde ervan of de vormen van bezit ervan, de lokalisatie van de goederen op het nationale grondgebied of in het buitenland, de passieve bestanddelen of de bijwerking van de informatie in geval van aanzienlijke variatie van het vermogen. De GRECO vraagt de Belgische overheid om die situatie te verhelpen, rekening houdend met de problemen inzake uitlegging en toepassing van de teksten die in het verslag tot uiting komen. Wat het tweede gedeelte van de aanbeveling betreft, is er evenmin enige vooruitgang te signaleren.
- De GRECO besluit dat aanbeveling iii niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling iv.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat de verschillende aangiften, daaronder begrepen inzake het vermogen, aangevuld met de informatie over de inkomsten, openbaar worden en gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt via een officiële website.*
- De Belgische overheid wijst erop dat de mandatenlijsten na controle zijn verschenen in het Belgisch Staatsblad van 14 augustus 2015¹. De onder gesloten omslag ingediende vermogensaangiften worden na ontvangst steeds in veiligheid gebracht, zonder te worden geopend, in een daartoe bestemd beveiligd lokaal. In antwoord op de aanbeveling worden de mandatenlijsten naast de vermogensaangiften voortaan gepubliceerd op de officiële website van het Rekenhof². Zij merkt tevens op dat die publicatie weerklinkt bij het maatschappelijke middenveld³.
- De GRECO juicht toe dat de mandatenlijsten voortaan op de website van het Rekenhof gepubliceerd worden. Hij merkt op dat, op de dag van de goedkeuring van dat verslag, de officiële website van het Rekenhof aangeeft dat de rubriek "mandatenlijsten en vermogensaangiften" momenteel wordt geactualiseerd en vanaf eind december 2016 opnieuw zal kunnen worden geraadpleegd. Het artikel waarnaar verwezen wordt, legt ook de nadruk op het gebrek aan transparantie met betrekking tot het vermogen en de eventuele belangenconflicten van de verkozenen. De GRECO herinnert aan de doelstelling van transparantie en van sociale controle, die tal van buitenlandse wetgevers ertoe gebracht heeft om te opteren voor een publicatie van de vermogensaangiften van de parlementsleden,

¹ BS van 14 augustus 2015, nummer 2015/18256.

² <https://www.ccrek.be/NL/MandatenVermogen.html>

³ Zie <http://www.cumuleo.be/>, « Le baromètre du cumul des mandats, fonctions et professions », en <http://www.lesoir.be/1303686/article/debats/cartes-blanches/2016-08-29/transparence-nourrit-democratie>

op eigen initiatief of in antwoord op de aanbevelingen van de GRECO. Het is immers de vaste overtuiging van de GRECO dat de transparantieplichtingen voor de verkozenen, ingegeven door hun publieke positie, die van de gewone burger overstijgen.

- De GRECO besluit dat aanbeveling iv gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling v.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat i) de naleving van de huidige en toekomstige regels inzake de integriteit van de parlementsleden, opgenomen in de deontologische regels en andere relevante regels (zoals die inzake giften) aan een doeltreffende controle door de kamers zelf worden onderworpen in plaats van enkel door de parlementaire fracties en dat aan de toekomstige Federale Deontologische Commissie tegelijkertijd de mogelijkheid wordt gegeven om ambtshalve op te treden in individuele gevallen; ii) de aangiften van mandaten en vermogen worden onderworpen aan een doeltreffende controle door de rol van en de interactie met het Rekenhof en het parket te versterken of door indien nodig een andere instelling aan te wijzen die over de passende middelen beschikt om dat te doen (paragraaf 60);*
- De Belgische overheid legt uit dat het Rekenhof onafhankelijk is van de instanties waarop het toezicht uitoefent. Het Rekenhof opereert autonoom ten aanzien van de parlementaire vergaderingen, stelt zijn prioriteiten voor de vervulling van zijn opdrachten en kiest zijn controletema's volgens objectieve selectiecriteria. De overheid wijst daarenboven erop dat artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt: "Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wiens rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen".
- Wat de Federale Deontologische Commissie betreft, signaleert de Belgische overheid dat zij op 13 juni 2016 is geïnstalleerd. Zij heeft reeds meermaals vergaderd en werkt thans aan de opmaak van een deontologische code voor bepaalde categorieën van openbare bestuurders, beheerders en mandaathouders.
- De GRECO neemt kennis van de installatie van de Federale Deontologische Commissie, maar stelt dat niets erop wijst dat zij beschikt over de mogelijkheid om ambtshalve op te treden in individuele gevallen, zoals gevraagd is in het eerste deel van de aanbeveling. Er zijn geen verdere maatregelen genomen om gevolg te geven aan de twee gedeelten van de aanbeveling. De GRECO verwijst naar de vele beperkingen van de huidige toezichtsmechanismen zoals die tot uiting komen in het evaluatieverslag (paragrafen 56 tot 60) en herinnert eraan dat een vereenvoudiging en versterking van die mechanismen uitermate wenselijk zijn en een krachtadig engagement vanwege het parlement ten gunste van een integriteitsbeleid zouden kunnen inluiden.
- De GRECO besluit dat aanbeveling v niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling vi.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat de overtredingen van de belangrijkste bestaande en toekomstige regels inzake de integriteit van de parlementsleden aanleiding*

geven tot passende straffen en dat het publiek van de toepassing ervan op de hoogte wordt gebracht.

- De Belgische overheid preciseert dat de aangiften van mandaten en/of vermogens die onjuistheden bevatten bestraft kunnen worden met de strafrechtelijke sancties ter bestraffing van valsheid en valsheid in geschriften overeenkomstig artikel 194 van het Strafwetboek, dat bepaalt: "Ieder openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn bediening valsheid pleegt [...] wordt gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar". Het verzuimen van de vereiste aangiften is op zich strafbaar met een geldboete van 100 tot 1.000 euro [vermenigvuldigen met factor 6 om tot de geactualiseerde bedragen te komen]. Voorts volgt in het Belgisch Staatsblad de bekendmaking van de lijst met personen die de wettelijk vereiste aangiften van mandaten en vermogens niet hebben ingediend. Het verzuim van de institutionele informatieverstrekkers om hun opdracht te vervullen, alsook de laattijdige vervulling ervan, kunnen bestraft worden met een geldboete van 100 tot 1.000 euro [vermenigvuldigen met factor 6 voor de geactualiseerde bedragen]. De Belgische overheid maakt ook gewag van de toegenomen vervolgingen wegens niet-naleving van de regels inzake de vermogensaangiften, die van 1 in 2010 gestegen zijn tot 43 in 2014.
- De GRECO neemt kennis van de meegedeelde informatie en van het feit dat de aangehaalde sancties dezelfde zijn als die uit het evaluatieverslag. Er lijkt dus geen enkele maatregel genomen voor de tenuitvoerlegging van de aanbeveling.
- De GRECO besluit dat aanbeveling vi niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling viii.

- *De GRECO heeft aanbevolen om binnen de twee kamers van het parlement aan alle parlementsleden geregeld gespecialiseerde opleidingen te geven over aangelegenheden inzake integriteit.*
- De Belgische overheid geeft aan dat er nu een vademecum voorhanden is, dat door het Rekenhof wordt verzonden naar de institutionele informatieverstrekkers die wettelijk aangesteld zijn en dat kan worden gedownload van de website van het Rekenhof.
- De GRECO stelt eens te meer vast dat de verstrekte informatie niet nieuw is en dat het vademecum in kwestie reeds vermeld stond in het evaluatieverslag.
- De GRECO besluit dat aanbeveling viii niet ten uitvoer is gelegd.

Preventie van corruptie van rechters en procureurs

- Ter inleiding legt de Belgische overheid uit dat het gerechtelijk landschap een ingrijpende verandering gekend heeft met de wet van 21 maart 2014 houdende wijziging van de wet van 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde. Die grootschalige hervorming was ingegeven door het voornemen om budgettaire besparingen door te voeren en om de rechterlijke organisatie efficiënter te maken.
- Ingevolge de wet van 18 februari 2014 betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, werd de installatie van een centraal orgaan voor het beheer van de hoven en rechtbanken geconcretiseerd bij het koninklijk besluit van 13 juli 2014 houdende instelling van het College van hoven en rechtbanken. Ook werd dienovereenkomstig een College van het

openbaar ministerie opgericht. Het College zal ondersteuning bieden bij de uitvoering van het strafrechtelijk beleid en krijgt voor het overige dezelfde bevoegdheden als het College van de hoven en rechtbanken.

Naar aanleiding van de lopende hervorming van het gerechtelijk landschap wordt erin voorzien dat de bevoegdheden, de samenstelling en de werking van de Hoge Raad voor de Justitie zullen worden onderzocht en desgevallend hervormd, in het bijzonder met betrekking tot zijn audit-, controle- en monitoringfuncties.

Aanbeveling ix.

- *De GRECO heeft aanbevolen om zo ruim mogelijk na te gaan dat de rechters van de administratieve rechtbanken op federaal en regionaal vlak worden onderworpen aan passende waarborgen en regels inzake onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit (deontologie, beheer van belangenconflicten, geschenken, enz.), supervisie en toepasbare straffen.*
- De Belgische overheid verwijst naar de geldende bepalingen van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, inzonderheid de artikelen 29 (wraking), 70 (benoemingsprocedure en benoemingsvoorwaarden voor de staatsraden), 74/7 (periodieke evaluatie van de leden van de Raad, die moet worden verricht "zonder afbreuk te doen aan zijn onafhankelijkheid of onpartijdigheid") en de artikelen 107-115 (onverenigbaarheden en tucht). Wat inzonderheid de beoordelingscriteria en de indicatoren voor het gedrag van de leden van de Raad van State betreft, vermeldt het koninklijk besluit van 25 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels en de criteria voor de evaluatie van de ambtsdragers van de Raad van State: "Beroepsethiek": in acht nemen van de algemeen aanvaarde deontologie; in alle onafhankelijkheid en onpartijdigheid zijn bevoegdheden uitoefenen; gereserveerdheid en discretie in acht nemen".
- De overheid verduidelijkt dat de Raad van State geen toezicht uitoefent op de lagere administratieve rechtscolleges, a fortiori niet op de rechtscolleges van de gefedereerde entiteiten. Wel kan de Raad van State in de hoedanigheid van administratieve cassatie-rechter, binnen de perken van de ingestelde cassatieberoepen, nagaan of de beslissingen van de lagere rechtscolleges die hem zijn voorgelegd, dus ook die van de gefedereerde entiteiten, genomen zijn met inachtneming van de onafhankelijkheids-, onpartijdigheids- en integriteitsregels, die gelden voor alle rechters. Bij de samenstelling van de kamers ziet de eerste voorzitter van de Raad van de State bij de toewijzing van de zaken en, in meer algemene zin, voor de organisatie in haar geheel, erop toe dat het rechtscollege van het objectief contentieux de desbetreffende wetsbepalingen op organisatorisch vlak naleeft.
- De GRECO herinnert eraan dat de aanbeveling was geformuleerd naar aanleiding van de vaststelling uit het evaluatieverslag (paragraaf 80) met betrekking tot de verveelvoudiging van de administratieve gerechtelijke overheden en tot de heterogeniteit van het statuut, de rechten en plichten, de nadere regels voor supervisie en de tuchtregels voor de leden van die overheden. De GRECO heeft ook een gebrek aan regels ter bescherming van de integriteit opgetekend, inzonderheid op het vlak van deontologie, het beheer van belangenconflicten, geschenken en andere voordelen. Het evaluatiecriterium dat betrekking heeft op de beroepsethiek van de leden van de Raad van State alleen, dat zeer algemeen blijft, is ontoereikend om dat gebrek aan regels te ondervangen. Er is geen enkele maatregel genomen voor de tenuitvoerlegging van de aanbeveling, de hogervermelde bekommernissen blijven.
- De GRECO besluit dat aanbeveling ix niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling x.

- *De GRECO heeft de aanbeveling gedaan tot een hervorming van de voorwaarden om een beroep te doen op de plaatsvervangende rechters in artikel 87 van het Gerechtelijk Wetboek (en eventueel de plaatsvervangende magistraten in artikel 156bis van het Gerechtelijk Wetboek) die de functie van rechter of procureur moeten waarnemen.*
- De Belgische overheid geeft aan dat striktere mobiliteitsregels voor de werkende rechters alsook een verplichte motivering van het beroep op de plaatsvervangende rechters zijn ingevoerd bij de wet van 1 december 2013, die van kracht is sinds 1 april 2014. Die striktere mobiliteitsregels zijn eind 2015 gevalideerd door het Grondwettelijk Hof. Daarnaast kunnen, dankzij een wet van 19 oktober 2015⁴, de magistraten die op rust gaan vóór de leeftijd die is vastgesteld door het Gerechtelijk Wetboek de toestemming van hun vroegere korpschef krijgen om blijvend zitting te hebben als plaatsvervangend magistraat in de zin van artikel 156bis van het Gerechtelijk Wetboek. De overheid is van mening dat die maatregel zou moeten kunnen zorgen voor een verminderd aantal aanwijzingen van plaatsvervangende rechters en raadsheren die benoemd zijn onder de advocaten en de notarissen. Diezelfde wet voorziet tevens in een verlenging van de periode waarin een magistraat die op rust gaat op de leeftijd die is vastgesteld door het Gerechtelijk Wetboek en wiens plaats vacant is, de toelating tot de verdere uitoefening van zijn ambt krijgt.
- De overheid licht daarnaast de benoemingsvoorwaarden voor de plaatsvervangende rechters toe: de kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld, of een juridisch ambt (auditeur, referendaris bij het Hof van Cassatie, bij de Raad van State of bij het Grondwettelijk Hof, of parketjurist, enz.) of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed (artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek). De Hoge Raad voor de Justitie gaat over tot hun selectie, maar in tegenstelling tot de beroepsrechters hoeven de plaatsvervangende rechters niet geslaagd te zijn voor een examen. Voorts heeft het Hof van Cassatie in een arrest van 10 februari 2015 duidelijk gesteld dat de plaatsvervangende magistraten hun ambten uitoefenen volgens dezelfde vereisten van onpartijdigheid en onafhankelijkheid als de beroepsmagistraten, en dat voor hen dezelfde onverenigbaarheden en tuchtregels gelden. Tot slot krijgen de plaatsvervangende magistraten een opleiding van het Instituut voor gerechtelijke opleiding.
- De GRECO verwelkomt de mogelijkheid tot verlenging van de ambten van de magistraten die op rust gaan, hetgeen immers kan leiden tot een zekere afname van het aantal advocaten en notarissen die worden aangewezen als plaatsvervangende raadsheren en rechters. Er wordt echter niets meegedeeld over de vraag of die vooropgestelde afname zich reeds in de praktijk heeft doorgezet. Tevens is dit meteen ook de enige nieuwe maatregel waarvan gewag wordt gemaakt, vermits de maatregelen die zijn ingevoerd bij de wet van 1 december 2013 reeds in het evaluatieverslag zijn aangehaald; evenmin zijn de benoemingsvoorwaarden voor de plaatsvervangende rechters gewijzigd, ondanks de aanbeveling. Deze maatregel op zich is ontoereikend voor de hervorming van de voorwaarden om een beroep te doen op de plaatsvervangende rechters en magistraten, zoals gevraagd in de aanbeveling, de hervorming beoogt immers passende voorwaarden in dat verband alsook effectieve supervisie en dienovereenkomstige sancties.

⁴ BS van 22 oktober 2015, nummer 2015/09530.

- De GRECO besluit dat aanbeveling x niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xi.

- *De GRECO heeft aanbevolen om de nodige maatregelen te treffen met het oogmerk de managerfunctie aan het hoofd van de rechtbanken en het openbaar ministerie te versterken en werkzamer te maken.*
- De Belgische overheid legt uit dat eind 2014 twee beheersorganen zijn ingesteld: het College van het openbaar ministerie en het College van hoven en rechtbanken, die thans elk hun eigen steundienst installeren. Die moeten beheersondersteuning verlenen aan het college en aan het directiecomités van elk hof, rechtbank en parket. Ter formalisering van die steundiensten werd een koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels betreffende de werking en de organisatie van de gemeenschappelijke steundienst bij het College van procureurs-generaal en bij het College van het openbaar ministerie uitgevaardigd op 8 juni 2016 en recentelijk bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. De minister van Justitie zal, in overleg met die twee organen, het operationele kader voor de rechterlijke orde uitzetten. Dat kader zal dan concreet in beheersovereenkomsten worden gegoten. Vervolgens behoren de beheersorganen over te gaan tot een verdeling van de middelen tussen de gerechtelijke entiteiten van het openbaar ministerie en van de hoven en rechtbanken, volgens het beheersplan van elke entiteit. Die beheersplannen worden uitgewerkt door de directiecomités. Zij omvatten een omschrijving van de activiteiten voor de komende drie jaren en van de vereiste middelen daartoe, waardoor een professionalisering van het beheer van de rechtbanken, parketten of hoven aldus mogelijkheid wordt. De wetgeving die de financiering van de rechterlijke orde en haar entiteiten vastlegt, moet in 2016 worden uitgewerkt.
- Wat de versterking van de managerfunctie aan het hoofd van de rechtbanken en de diensten van het openbaar ministerie betreft, herinnert de overheid eraan dat de Hoge Raad voor de Justitie, in het licht van de verdere hertekening van het gerechtelijk landschap (wet van 1 december 2013), nieuwe typeprofielen voor de leidinggevende functies heeft opgesteld. Zij omvatten een functiebeschrijving en een bijpassend competentieprofiel⁵, die verschenen zijn in het Belgisch Staatsblad van respectievelijk 10 juli 2015 en van 6 november 2015.
- Voor de administratieve rechtscolleges zijn moderne managementtechnieken ingevoerd bij de wet van 15 september 2006 tot hervorming van de Raad van State en tot oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen; deze wet behelsde tevens de aanpassing van het statuut van de ambtsdragers aan de hedendaagse noden in termen van beheer. Die reglementen zijn op meerdere punten gewijzigd bij de wet van 20 januari 2014 houdende hervorming van de bevoegdheid, de procedureregeling en de organisatie van de Raad van State:
 - Invoering van een systeem van mandaten voor bepaalde ambten;
 - Invoering van een evaluatiesysteem en van een competentiemeting voor de ambtsdragers;
 - Regelgeving in geval van ziekte of gebrek van de ambtsdragers;
 - Verplichting voor de korpschefs en de bestuurder om verslag uit te brengen.
- De geldende reglementering voorziet in strikte regels voor de aanwijzing en de uitoefening van de mandaten, in een evaluatieprocedure voor de ambtsdragers en in de invulling van het activiteitenverslag dat door de korpschefs moet worden overgezonden. Het activiteitenverslag moet meer bepaald bestaan uit statistieken

⁵ BS. van 6 november 2015 onder de nummers 2015/18301-18302-18303-18304-18305.

betreffende de nieuwe en de afgehandelde zaken, een uiteenzetting van de tenuitvoerlegging van de beheersplannen vanwege de korpschefs, informatie over het beheer van de Raad van State en infrastructuur ervan alsook een uiteenzetting over alle maatregelen met mogelijk budgettaire impact. Dat verslag wordt bezorgd aan de minister van Binnenlandse Zaken, aan de voorzitters van de wetgevende vergaderingen, aan de algemene vergadering van de Raad van State en aan de leden van het auditoraat.

- De GRECO staat positief tegenover de meegedeelde informatie met betrekking tot de nieuw ingestelde beheersorganen, de typeprofielen voor de leidinggevende functies en de beheersmaatregelen die zijn aangenomen voor de Raad van State - al dateren die laatste van vóór de aanneming van het evaluatieverslag. De typeprofielen voor de leidinggevende functies lijken op passende wijze rekening te houden met de managerfuncties. Wel lijkt die focus op de managerfuncties niet gepaard te gaan met een navenante revalorisatie. De kwestie van het motiverende karakter van de verloningen, die naar voren wordt gebracht in het evaluatieverslag, lijkt dus nog steeds aan de orde. De GRECO noteert bovendien dat, bij ontstentenis van een periodieke beoordeling van de korpschefs van de zetel, het niet evident is om vast te stellen of de leidinggevendenden zich op passende wijze van hun managerfuncties kwijten. Tot slot merkt de GRECO op dat het College van het openbaar ministerie en het College van de hoven en rechtbanken nog niet operationeel zijn.
- De GRECO besluit dat aanbeveling xi gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xii.

- *De GRECO heeft aanbevolen om de nadere regels voor de verdeling van de zaken over de rechters te gelegener tijd te evalueren.*
- De Belgische overheid geeft aan, voor wat betreft de rechtscolleges van de rechterlijke orde, dat de wet van 19 oktober 2015 voorziet in de veralgemening van de enige rechter in de rechtbank van eerste aanleg, behalve voor bepaalde strafzaken, die behandeld worden door een kamer met drie rechters. Wanneer de complexiteit of het belang van de zaak, of andere bijzondere en objectieve omstandigheden zulks vereisen, kan de voorzitter van de rechtbank afwijken van het bijzonder reglement van de rechtbank en zaken aldus, geval per geval, ambtshalve aan een kamer met drie rechters toewijzen. Diezelfde criteria gelden ook wat betreft de mogelijkheid voor de eerste voorzitter van het hof van beroep om zaken geval per geval ambtshalve toe te wijzen aan een kamer met drie raadsheren. Die objectieve criteria zijn ingevoerd in de wet ingevolge een advies van de Raad van State om in de toekomst enig probleem rond de vereisten inzake transparantie, objectiviteit en voorzienbaarheid te voorkomen.
- Wat de administratieve rechtscolleges betreft, is de voorzitter van de Raad van State verantwoordelijk voor de afdeling Bestuursrechtspraak en dus voor de werking van de kamers van die afdeling. Het jaarlijkse activiteitenverslag van de Raad van State⁶ bevat statistieken en een analyse van de werking van de afdeling Bestuursrechtspraak, in het licht van die bevoegdheid. Het geeft ook een overzicht van de toepassing van de toelatingsprocedure voor de cassatieberoepen en van de tenuitvoerlegging van het beheersplan. Een soortgelijke analyse wordt gemaakt voor de afdeling Bestuursrechtspraak van het Auditoraat. Uit het voorgaande blijkt dat de bevoegde korpschefs te gelegener tijd, en minstens eenmaal per jaar, overgaan tot een evaluatie van de nadere regels voor de verdeling van de zaken

⁶ http://www.raadvanstate.be/?page=about_annualreports&lang=fr&q=rapport+annuel

over de magistraten. Er wordt geen verdere uitleg gegeven over de andere bestuurlijke rechtscolleges.

- De GRECO neemt nota van de verstrekte informatie. Wat de rechtscolleges van de rechterlijke orde betreft, is de aanbevolen evaluatie van de nadere regels voor de verdeling van de zaken over de rechters uitgebleven. De GRECO herinnert eraan dat deze aanbeveling doelde op het evalueren van de draagwijdte van de actie van de nieuwe directiecomités van de hoven en rechtbanken met betrekking tot de verdeling van de zaken. Wat de administratieve rechtscolleges betreft, bevat het jaarlijks activiteitenverslag van de Raad van State effectief gedetailleerde statistieken en informatie over de werking van de bestuursrechtspraak, maar is er niets bekend over de andere administratieve rechtscolleges.
- De GRECO besluit dat aanbeveling xii niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xiii.

- *De GRECO heeft aanbevolen om de deontologische regels (met betrekking tot de rechters en de procureurs) samen te voegen en enige bijkomende maatregel te nemen om ervoor te zorgen dat die regels duidelijk worden opgelegd aan alle rechters en procureurs van de rechterlijke orde, los van het gegeven of zij beroepsmagistraten zijn (paragraaf 104).*
- De Belgische overheid verduidelijkt dat de Hoge Raad voor de Justitie en de Adviesraad van de magistratuur in juni 2012 gezamenlijk zijn overgegaan tot de aanneming van een *Gids voor de magistraten - Principes, waarden en kwaliteiten*, overeenkomstig de aanbeveling van de Adviesraad van de Europese Rechters (CCJE). Zij benadrukt ook dat artikel 404 van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek bepaalt: "Op diegenen die hun ambtsplichten verzuimen of door hun gedrag afbreuk doen aan de waardigheid van hun ambt, kunnen de tuchtstraffen, bepaald in dit hoofdstuk, worden toegepast. De tuchtstraffen [...] kunnen tevens worden opgelegd aan personen die de taken van hun ambt verwaarlozen en zodoende afbreuk doen aan de goede werking van de justitie of aan het vertrouwen in die instelling."
- Wat de toepasbaarheid van de gids ten aanzien van de niet-professionele magistraten en de verspreiding ervan onder hen betreft, staat in de inleiding van de gids te lezen: "Onder voorbehoud van de regels die eigen zijn aan hun specifieke functie, is deze leidraad ook bestemd voor gerechtelijk stagiairs, rechters in handelszaken, raadsheren en rechters in sociale zaken".
- Wat de administratieve rechtscolleges betreft, zijn de wettelijke bepalingen betreffende de onverenigbaarheden en de tucht opgenomen in de artikelen 107 tot 115 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Die bepalingen zijn van toepassing op zowel de Raad van State als het Auditoraat. De overheid verduidelijkt dat, ofschoon een soortgelijke gids niet voorhanden is voor de Raad van State, de evaluatie van de leden van de Raad van State en van het Auditoraat volgens bepaalde evaluatiecriteria en gedragsindicatoren verloopt: zij moeten beschikken over de vereiste persoonlijkheidskenmerken voor het ambt en over de vereiste professionele vaardigheden; de geleverde prestaties moeten kwalitatief gezien beantwoorden aan hetgeen men mag verwachten van de Raad van State / het Auditoraat; beroepsethiek; actualisering van de kennis inzake de behandelde aangelegenheden.
- De GRECO herinnert in eerste instantie eraan dat de aanbeveling specifiek doelt op de magistraten van de rechterlijke orde, het ontbreken van een bundel van deontologische regels voor de administratieve rechtscolleges komt immers aan bod

in het kader van aanbeveling ix. Wat die magistraten betreft, merkt de GRECO op dat alle informatie reeds is opgenomen in het evaluatieverslag. Daarin was opgeroepen tot bijkomende maatregelen met betrekking tot de Gids voor de magistraten van 2012, namelijk de specifieke verspreiding ervan onder de niet-professionele magistraten van de arbeidsrechtbanken en van de rechtbanken van koophandel en onder de plaatsvervangende magistraten; de verduidelijking van het statuut van specifieke deontologische teksten voor bepaalde rechtbanken en de herbevestiging van de toepasbaarheid van de Gids van 2012 voor de rechters van die rechtbanken, vanuit een streven naar coherentie; een consolidering van het statuut en van de draagwijdte van de gids, bijvoorbeeld in de vorm van een persoonlijk engagement van zijn doelpubliek om zich hieraan te houden. Geen van die maatregelen is genomen en dus geldt nog steeds de vaststelling uit het evaluatieverslag dat het deontologische concept, met de Gids als uitgangspunt, voor verbetering vatbaar is.

- De GRECO besluit dat aanbeveling xiii niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xiv.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat de Hoge Raad voor de Justitie een algemeen periodiek verslag uitbrengt over de werking van de rechtbanken en de diensten van het openbaar ministerie en tegelijkertijd zijn audit- en onderzoeksactiviteiten ontwikkelt.*
- De Belgische overheid wijst erop dat de aanbeveling was uitgewerkt op basis van twee vaststellingen in paragraaf 124 van het evaluatieverslag, namelijk:
 - dat de Hoge Raad voor de Justitie (hierna HRJ) geen algemene verslagen opstelt met betrekking tot de werking van de rechterlijke organisatie. Dergelijke verslagen zouden periodiek moeten worden opgesteld en de HRJ zou daarin een analyse moeten verrichten van onder andere de werklast van de rechtscolleges en parketten, het aantal dossiers per magistratuur en hun werkwijze;
 - dat getuigenissen gewag maken van dubieuze praktijken op het gebied van facturering van erelonen voor dienstprestaties voor de justitie. Er zouden dus specifieke onderzoeken en audits met betrekking tot die kwestie moeten worden verricht. Vanwege de risico's eigen aan die materie zouden de specifieke onderzoeken en audits tevens op frequentere basis moeten plaatsvinden.
- Wat het eerste punt betreft, onderstreept de overheid dat de HRJ niet bij machte is om een algemeen evaluatieverslag op te maken wegens een tekort aan betrouwbare basisinformatie vanwege de rechterlijke organisatie. De CEPEJ (Verslag inzake de Europese rechtsstelsels - Editie 2014, (2012): doeltreffendheid en kwaliteit van het gerecht) en de Europese Commissie (The 2015 EU Justice Scoreboard) hebben eveneens te kampen met dat probleem. Voor het ogenblik is er geen bruikbare werklastmeting op het niveau van de hoven en rechtbanken of van het openbaar ministerie. Er zijn weinig documenten met een beschrijving van de processen. Om die reden is de HRJ genoodzaakt zich in het kader van zijn bijzondere onderzoeken en audits te verlaten op de beschikbare gegevens om informatie te winnen waarmee hij zich een idee kan vormen.
- De overheid stelt dat, in het kader van de invoering van een beheersautonomie binnen de rechterlijke organisatie, het toezicht op de uitbouw van een interne controle binnen de opdrachtgerelateerde processen toevertrouwd is aan het College

van de hoven en rechtbanken en aan het College van het openbaar ministerie. Een betere controle, op termijn, van de registratie van de gegevens in de databanken zal de vermelde problemen grotendeels moeten verhelpen.

- Aangezien de informatie betreffende de werking moet worden verzameld en geanalyseerd door de Raad, nemen de audits en onderzoeken vaak veel tijd in beslag, zodat er op één jaar tijd slechts een beperkt aantal ervan kan worden gerealiseerd. Een recente evaluatie, die toch als een algemene evaluatie kan worden beschouwd, is de audit uit 2013 op het niveau van alle rechtbanken van eerste aanleg. Die transversale audit had als specifieke doelstelling de evaluatie van de tenuitvoerlegging van de beheersplannen van de korpschefs van die rechtbanken. De HRJ heeft vastgesteld dat het ontbrak aan een intern controlesysteem voor het realiseren van de vastgestelde doelstellingen (waaronder bijvoorbeeld inspanningen om vonnissen tijdig te wijzen, het wegwerken van de gerechtelijke achterstand, enz.).
- Ingevolge de wet tot hervorming van het gerechtelijk landschap (voornoemde wet van 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde) en de wet betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, zou de HRJ de volgende wijzigingen willen voorstellen aan de rechterlijke organisatie en, bijgevolg, aan de minister van Justitie:
 - De informatie die jaarlijks door de rechtbanken en parketten wordt meegedeeld aan de voornaamste betrokken partijen (minister, parlement, HRJ), moet een duidelijk beeld geven van de productie en van de middelen daartoe, met inbegrip van de productiviteit van de rechters en procureurs. De jaarlijkse productie moet uiteraard ook getoetst worden aan de doelstellingen en er moet worden verduidelijkt hoe zij zullen worden behaald.
 - De Hoge Raad zou willen dat elk College een overkoepelend verslag betreffende de werking van het voorbije jaar opmaakt en dat in de openbaarheid brengt (en dus niet dat de rechtbanken en hoven jaarlijks elk een verslag aan de eerder genoemde betrokken partijen zouden verzenden).
 - Overigens zou de Hoge Raad willen dat beide colleges jaarlijks een specifiek verslag afleveren met betrekking tot de voortgang van hun interne beheerssysteem. Op basis van die informatie met betrekking tot, primo, de voortgang van de interne controle en, secundo, de geleverde prestaties, bovenop de informatie die wordt verkregen uit bijvoorbeeld twee transversale thematische audits, zal de HRJ in staat zijn om een algemene evaluatie te maken van de werking van de rechtbanken en de parketten. De Hoge Raad heeft zijn intenties meegedeeld aan de Colleges in een brief van 2 juni 2015.
- Het is nuttig eraan te herinneren dat er overleg heeft plaatsgevonden met het College van de hoven en rechtbanken en met het College van het openbaar ministerie. Er werd ten aanzien van de Colleges gesuggereerd om een nieuw globaal verslag uit te werken, voor alle rechtscolleges en voor alle parketten. De volgende elementen zouden daarin moeten worden verwerkt:
 - A. Cijfers (met toelichting erbij):
 1. Instroom ⇒ toename of afname
 2. Uitstroom ⇒ evolutie van de behandelde zaken (productie)
 3. Gemeten productie (in termen van tijd en prijs) en evolutie ervan
 4. Productie ten aanzien van de afgesloten akkoorden (beheersovereenkomst)
 5. Evolutie van de hangende zaken

6. Evolutie van de ratio productie/instroom
7. Doorlooptijden
8. Personeel (met toewijzing per type materie) en afwezigheden
9. Evolutie van het personeel (man/vrouw, leeftijd)
10. Productiviteit (productiefactoren, bijvoorbeeld uitgedrukt in termen van arbeid of kosten)
11. Evolutie in de loop der jaren volgens type van entiteit en totalen

Voor de betrouwbaarheid van een zeker aantal gegevens is een registratiecontrole vereist.

- B. Andere info:

Wijzigingen in de organisatie en het management van de rechtscolleges en parketten:
 Planning (met hoofddoelstellingen);
 Kwaliteitstoename (specialisatie, opleiding, cultuur, leadership, enz.);
 Omschrijving van de projecten (o.a. reorganisaties) voor het behalen van de vastgestelde doelstellingen.

- Wat de tweede vaststelling van de GRECO betreft, zal de HRJ nagaan of de risico's verbonden aan de vaststelling van de erelonen voldoende gedekt zijn/waren. Binnen de rechtscolleges en parketten moeten de bestaande risico's die zich voordoen op het niveau van de arbeidsprocessen en die verband houden met de vaststelling en verwerking van de erelonen voor dienstprestaties voor de justitie worden geëlimineerd of aanzienlijk worden verminderd. Krachtens de wet van 18 februari 2014 betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer wordt van de rechterlijke organisatie verwacht dat zij alle nodige aandacht zal besteden aan de interne controle.
- Tot slot, wat de frequentie van de bijzondere onderzoeken en audits betreft⁷, zijn er zes audits en drie bijzondere onderzoeken verricht sinds de aanneming van het GRECO-verslag, wat het respectieve totaal op 17 audits en 9 bijzondere onderzoeken brengt sinds de oprichting van de Raad.
- Wat het ontbreken van een periodiek algemeen verslag over de werking van de rechterlijke organisatie betreft, neemt de GRECO met belangstelling kennis van de verstrekte informatie en van de maatregelen die door de HRJ zijn geopperd om de situatie te verhelpen. Die maatregelen moeten wel nog worden geconcretiseerd. Wat de bijzondere onderzoeken en audits betreft, toont de GRECO zich tevreden met de recente ontwikkeling ervan en verzoekt hij de Belgische overheid om haar inspanningen ter zake voort te zetten. Hij neemt kennis van de intentie van de HRJ om na te gaan of de risico's die verbonden zijn aan de vaststelling van de erelonen voldoende gedekt zijn of waren en verwacht bijkomende informatie daarover in zijn eerstkomende verslag.
- De GRECO besluit dat aanbeveling xiv gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xv.

- *De GRECO heeft aanbevolen dat maatregelen worden getroffen opdat betrouwbare en voldoende gedetailleerde informatie en gegevens worden bijgehouden over de tuchtprocedures inzake de rechters en procureurs, daaronder begrepen een*

⁷ http://www.csi.be/search/apachesolr_search?filters=type%3Apublication

eventuele bekendmaking van die rechtspraak, met inachtneming van de anonimiteit van de betrokkenen.

- De Belgische overheid geeft aan dat de tuchtrechtscolleges van de rechterlijke orde jaarlijks een activiteitenverslag opstellen, met inachtneming van de anonimiteit van de betrokkenen. Het verslag wordt overgezonden aan de HRJ, de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat. De beslissingen vanwege de tuchtrechtscolleges worden meegedeeld aan de minister van Justitie na de kennisgeving ervan.
- Wat de administratieve rechtscolleges betreft, bepaalt artikel 115 van de wetten op de Raad van State: "Ieder lid van de Raad van State die te kort gekomen is aan de waardigheid van zijn ambt of aan de plichten van zijn staat, kan, volgens het geval, van zijn functie vervallen verklaard of daarin geschorst worden, bij een arrest dat door het Hof van cassatie, in algemene vergadering, op vordering van de procureur-generaal bij dit Hof, wordt uitgesproken." Voorts bepaalt artikel 615 van het Gerechtelijk Wetboek: "Buiten de bevoegdheid toegekend bij de artikelen 409, 410 en 486 en bij artikel 103 van de Grondwet, neemt het Hof van Cassatie in algemene vergadering kennis van de vorderingen tot ontzetting uit hun ambt of tot schorsing, ingesteld tegen leden van de Raad van State."
- De GRECO stelt dat uit de verstrekte informatie niet blijkt dat er specifieke maatregelen genomen zijn om gevolg te geven aan de aanbeveling. Het evaluatieverslag (paragraaf 131) belicht de moeilijkheid om adequate en betrouwbare gegevens over het geheel van de tuchtmaatregelen, met inbegrip van lichtere sancties, te bewaren en te restitueren ten aanzien van de belanghebbende personen. De jaarlijkse activiteitenverslagen van de tuchtrechtscolleges van de rechterlijke orde die door de verslaggevers zijn geraadpleegd, verhelpen die onvolkomenheden slechts gedeeltelijk. Het activiteitenverslag van de Franstalige tuchtrechtbank, dat de periode van 1 september 2014 tot 31 augustus 2015 bestrijkt, bevat statistieken over de tuchtgeschillen en een overzicht van de beslissingen, met vermelding van de aard van de feiten en uitgesproken sancties. Die positieve elementen ontbreken helaas in de andere geraadpleegde verslagen, waar de summiere informatie met betrekking tot de behandelde zaken niet meteen licht werpt op de aard van de feiten en de sancties, waardoor men niets wijzer wordt over de rechtspraak van die rechtscolleges. Het verslag van de Franstalige tuchtrechtbank vermeldt voorts dat er geen griffie is, hetgeen de toegang voor de betrokkenen tot haar beslissingen, alsook de bewaring en archivering ervan problematisch maakt. Een ander probleem is dat de activiteitenverslagen van de tuchtrechtscolleges wel worden overgezonden aan de HRJ en aan de minister van Justitie, maar jammer genoeg niet openbaar worden gemaakt. Er moeten dus nog veel inspanningen worden geleverd om de toegang voor de rechters en procureurs, a fortiori voor het publiek, tot de tuchtrechtspraak te vergemakkelijken.
- Wat de administratieve rechtscolleges betreft, neemt de GRECO kennis van de meegedeelde informatie en van het feit dat die enkel refereert aan de Raad van State. Hij wijst erop dat de kwestie van de tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid van de leden van de rechtscolleges aan bod moet komen in het kader van aanbeveling ix, en dat zij niet enkel betrekking moet hebben op de leden van de Raad van State maar ook op het grote aantal instanties dat belast is met het beslechten van geschillen tussen een privépersoon en een openbaar persoon of tussen twee openbare personen.
- De GRECO besluit dat aanbeveling xv gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

III. CONCLUSIES

- **In het licht van het voorgaande, besluit de GRECO dat België geen van de vijftien aanbevelingen uit het evaluatierapport van de Vierde cyclus op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd of afgehandeld heeft.** Vier aanbevelingen zijn gedeeltelijk ten uitvoer gelegd, elf aanbevelingen zijn niet ten uitvoer gelegd.
- Meer bepaald zijn de aanbevelingen iv, xi, xiv en xv gedeeltelijk ten uitvoer gelegd, terwijl de aanbevelingen i, ii, iii, v, vi, vii, viii, ix, x, xii et xiii niet ten uitvoer gelegd zijn.
- Wat de parlementsleden betreft, bestaan de weinige initiatieven in de publicatie van de lijsten van mandaten op de website van het Rekenhof - die wordt geactualiseerd op de datum van de aanneming van dit verslag - en in de uitbreiding van de bevoegdheden van de werkgroep 'politieke partijen' van de Kamer van volksvertegenwoordigers, die reeds belast is met de follow-up van het evaluatieverslag van de Derde cyclus, tot de follow-up van bepaalde aanbevelingen uit het evaluatieverslag van de Vierde cyclus. Die aanbevelingen lijken nog niet onderzocht te zijn door de werkgroep. De GRECO betreurt dat er geen enkele maatregel is genomen om de aanbevelingen ten uitvoer te leggen, meer bepaald wat betreft de uitbouw van het stelsel van de vermogensaangiften, het toezicht op de naleving van de integriteitsregels door de parlementaire kamers en de vorming van de parlementsleden op het stuk van de integriteitskwesaties.
- Wat de rechters en procureurs betreft, verwelkomt de GRECO de oprichting van het College van de hoven en rechtbanken en van het College van het openbaar ministerie, de aangenomen typeprofielen voor de leidinggevende functies alsook de maatregelen die zijn voorgesteld door de Hoge Raad voor de Justitie om het ontbreken van een periodiek overzichtsrapport betreffende de werking van de rechtbanken en diensten van het openbaar ministerie te verhelpen. Het activiteitenverslag van de Franstalige tuchtrechtbank bevat enkele statistieken en aanvullende informatie over de tuchtprocedures, wat eveneens als een positieve maatregel kan worden beschouwd. Er zijn evenwel meeromvattende inspanningen nodig voor tal van aspecten, zoals de waarborgen en regels voor de rechters van de administratieve rechtbanken, naast de Raad van State; de voorwaarden voor het beroep op de plaatsvervangende rechters; de evaluatie van de nadere regels voor de verdeling van de zaken over de rechters; de eenmaking van de deontologische regels en meer gedetailleerde informatie over de tuchtprocedures voor de rechters en procureurs, onder meer aan de hand van een specifieke publicatie van de rechtspraak ter zake.
- Gelet op wat voorafgaat is de GRECO van oordeel dat de maatregelen die door de Belgische overheid zijn genomen voor de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen van de Vierde evaluatiecyclus zeer beperkt zijn. De GRECO komt tot de slotsom dat het zeer geringe niveau van conformiteit met de aanbevelingen "globaal gezien onbevredigend " is in de zin van artikel 31, paragraaf 5.3 van het Huishoudelijk reglement. De GRECO beslist bijgevolg tot toepassing van artikel 32 met betrekking tot de leden die de aanbevelingen uit het wederzijdse evaluatie-verslag niet in acht nemen en verzoekt het hoofd van de Belgische delegatie zo spoedig mogelijk een verslag over de geboekte vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van de hangende aanbevelingen (met andere woorden alle aanbevelingen) voor te leggen, uiterlijk tegen 31 oktober 2017.
- De GRECO verzoekt de Belgische overheid om zo spoedig mogelijk in te stemmen met de bekendmaking van dit verslag, het naar de andere landstalen te vertalen en openbaar te maken.

